

Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния дълг (обн., ДВ, бр. 93 от 2002 г.; изм., бр. 34 от 2005 г., бр. 52 от 2007 г., бр. 23 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 99 от 2011 г., бр. 103 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 43 и бр. 98 от 2016 г., бр. 91 от 2017 г., бр. 20 и 86 от 2018 г. и бр. 51 от 2022 г.)

§ 1. Създава се чл. 16а:

„Чл. 16а. (1) Министърът на финансите определя първични дилъри на държавни ценни книжа за период от една година със заповед, която се публикува на интернет страницата на Министерството на финансите. Лицата, определени за първични дилъри, сключват договор за първично дилърство с Министерството на финансите.

(2) Първични дилъри на държавни ценни книжа могат да бъдат лицата по чл. 35, ал. 3, т. 1 и 2.

(3) Първичните дилъри на държавни ценни книжа:

1. са участници на местния първичен пазар на държавни ценни книжа, които съдействат за ефективното им пласиране;

2. по решение на министъра на финансите участват в операции, осъществявани във връзка с управлението на държавния дълг;

3. спомагат за поддържане ликвидността и прозрачността на местния вторичен пазар на държавни ценни книжа;

4. при работата си с клиенти изпълняват задълженията си с грижата на добър търговец;

5. прилагат утвърдените добри търговски практики и предоставят достъпни услуги в областта на търговията с държавни ценни книжа;

6. предоставят информация и участват в консултации с Министерството на финансите в областта на търговията с държавни ценни книжа.

(4) Министърът на финансите издава наредба, с която определя:

1. начина и реда за определяне на първични дилъри на държавни ценни книжа, в т.ч. назначаването на комисия за избор на първични дилъри на държавни ценни книжа и правилата за работата ѝ;

2. критериите за оценяване и изпълнението на изискванията от лицата, кандидати за първични дилъри на държавни ценни книжа, както и реда, начина и сроковете за тяхното отчитане;

3. критериите за оценяване и изпълнението на изискванията по ал. 3 от първичните дилъри на държавни ценни книжа за периода за който са избрани, както и реда, начина и сроковете за тяхното отчитане.

(5) В случай на преобразуване на първичен дилър на държавни ценни книжа, след одобрение от министъра на финансите, по ред определен в наредбата по ал. 4, правопреемникът придобива статута на първичен дилър на държавни ценни книжа.

(6) Първичните дилъри на държавни ценни книжа се допускат до участие в системите по чл. 35, ал. 1, т. 1 и 2, след изпълнение на съответните изисквания.

(7) Надзорните органи на лицата, определени за първични дилъри на държавни ценни книжа, в рамките на своите правомощия оказват съдействие на министъра на финансите и му предоставят необходимата информация при осъществяване на неговите функции по този член.“

§ 2. Член 35 се изменя така:

„Чл. 35. (1) За изпълнение на агентските си функции Българската народна банка:

1. изгражда и организира система за провеждане на аукциони и подписки за продажба на държавни ценни книжа, участници в която са първичните дилъри на държавни ценни книжа, определени от министъра на финансите по чл. 16а, ал. 1;

2. изгражда и организира система за регистрация и сетълмент на държавни ценни книжа, която се състои от:

а) електронна система за регистриране и обслужване на търговията с държавни ценни книжа;

б) система от сметки за сетълмент на държавни ценни книжа, в която участват трима или повече участника въз основа на сключено с Българската народна банка споразумение, с общи правила, гарантиращи изпълнението на задълженията, свързани с участието в системата;

3. води регистри на участниците в системата по т. 2, буква „а“ и създава условия за развитието на вторичния пазар на държавни ценни книжа;

4. допуска лицата по ал. 3, т. 1 - 5 и т. 6 предложение второ до участие в системата по т. 2 след подписване на споразумение за участие;

5. изпълнява други съвместно договорени дейности с Министерството на финансите.

(2) Българската народна банка води индивидуални сметки, отчитащи притежаваните от всеки участник държавни ценни книжа, както и общи сметки за притежаваните от клиенти на участниците държавни ценни книжа. Българската народна банка издава по искане на участниците извлечение от регистрите, което отразява размера и движението на притежаваните от тях и общо от техни клиенти държавни ценни книжа.

(3) Участници в системата по ал. 1, т. 2 могат да бъдат:

1. кредитни институции по смисъла на член 4, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176 от 27 юни 2013 г.), установени в държава членка, включително когато извършват дейност в Република България чрез клон, както и банки със седалище в трета държава, получили лиценз от Българската народна банка да осъществяват дейност в Република България чрез клон;

2. инвестиционни посредници съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти, инвестиционни посредници, установени в държава членка, включително когато извършват дейност в Република България чрез клон, както и инвестиционни посредници от трети държави, извършващи дейност на територията на Република България чрез клон след получаване на лиценз;

3. централни депозитари съгласно чл. 2 параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ, L 257 от 28 август 2014 г.);

4. други лица, извън посочените в т. 1 – 3, които в лиценза си имат право да извършват сделки с ценни книжа, одобрени от министъра на финансите и Българската народна банка по ред, определен в наредбата по чл. 36, ал. 1;

5. Министерството на финансите;

6. Българската народна банка и други членове на Европейската система на централните банки.

(4) Лицата по ал. 3, т. 1 – 4, участници в системата по ал. 1, т. 2, са длъжни да отделят собствените държавни ценни книжа от тези на своите клиенти и да съхраняват собствените си държавни ценни книжа отделно от тези на клиентите си. Кредиторите на участниците не могат да насочват принудително изпълнение върху държавни ценни книжа, които се съхраняват при участниците, но са собственост на техни клиенти. При откриване на производство по несъстоятелност за участник, държавните ценни книжа, които се съхраняват при участника, но са собственост на негови клиенти, не се включват в масата на несъстоятелността.

(5) Лицата по ал. 3, т. 1 – 4, участници в системата по ал. 1, т. 2, водят системи за регистрация на държавните ценни книжа, както и индивидуални сметки за притежаваните от тях държавни ценни книжа и индивидуални или общи сметки за притежаваните държавни ценни книжа от техни клиенти.

(6) За удостоверяване на правото на собственост върху държавни ценни книжа лицата по ал. 3, т. 1 – 4, участници в системата по ал. 1, т. 2, при поискване издават извлечение от водените по ал. 5 индивидуални сметки на техни клиенти, което отразява размера и движението на притежаваните от тях държавни ценни книжа.

(7) В случаите, когато лицата нямат индивидуална сметка, водена по реда на ал. 5 и не са участници в системата по ал. 1, т. 2 доказването на собственост и издаването на извлечение при поискване се извършва от лицата, които водят регистър с индивидуалните сметки на крайния собственик на държавни ценни книжа.

(8) От момента на регистрирането на държавните ценни книжа по съответните сметки при участник в системата по ал. 1, т. 2, установен в друга държава членка, за всички сделки и операции с тях се прилага действащото законодателство на държавата членка, което е приложимо спрямо съответната сметка на лицето, водещо регистъра в държавата по регистрация на сметката.

(9) При прекратяване от Българската народна банка на участието на участник в системите по ал. 1, т. 2 Българската народна банка, съгласувано с министъра на финансите, служебно прехвърля притежаваните от този участник и общо от негови клиенти държавни ценни книжа при друг участник в системата по ал. 1, т. 2, по ред и начин, определени в наредбата по чл. 36, ал. 1. Предварително договорени сделки, чийто вальор съвпада или е след датата, на която се прекратява неговото участие, не се регистрират в системата.

(10) Участникът, при когото държавни ценни книжа са прехвърлени служебно по реда, предвиден в ал. 9, е длъжен да уведоми клиентите си, когато е приложимо, като посочи датата на прехвърляне.

(11) Участието в системата по ал. 1, т. 2 може да се прекрати по искане на участника с едномесечно писмено предизвестие. В срока на предизвестиято участникът е длъжен да прехвърли воденето на притежаваните от него и негови клиенти държавни ценни книжа при друг участник в системата. Участникът е длъжен да уведоми клиентите си, когато е приложимо, при кой участник в системата са прехвърлени притежаваните от тях държавни ценни книжа, като посочи датата на прехвърляне. Предварително договорени сделки, чийто вальор съвпада или е след датата, на която се прекратява неговото участие, не се регистрират в системата.“

§ 3. Създава се чл. 40а¹:

„Чл. 40а¹. За предотвратяване и преустановяване на нарушения на чл. 16а, ал. 3 и на критериите за оценяване и изпълнението на изискванията по ал. 3 от първичните дилъри на държавни ценни книжа за периода, за който са определени, като и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тези нарушения, министърът на финансите може да приложи спрямо първичен дилър следните принудителни административни мерки:

1. писмено предупреждение;
2. прекратяване на правото за упражняване на дейност като първичен дилър на държавни ценни книжа до края на периода, за който е определен.“

§ 4. В § 1, т. 7, буква „б“ от допълнителните разпоредби абривиатурата „ДЦК“ се заменя с „държавни ценни книжа“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 5. (1) Лицата, включени в утвърдения от министъра на финансите списък на първични дилъри на държавни ценни книжа за периода 10 април 2023 г. - 31 декември 2023 г., продължават да упражняват дейност за срока, за който са избрани.

(2) Изборът на първични дилъри на държавни ценни книжа за периода 1 януари 2024 г. - 31 декември 2024 г. се извършва по досегашния ред.

(3) Първото определяне на първични дилъри на държавни ценни книжа съгласно изискванията на чл. 16а се извършва за 2025 г.

§ 6. В Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 114 от 1999 г.; изм., бр. 63 и 92 от 2000 г., бр. 28, 61, 93 и 101 от 2002 г., бр. 8, 31, 67 и 71 от 2003 г., бр. 37 от 2004 г., бр. 19, 31, 39, 103 и 105 от 2005 г., бр. 30, 33, 34, 59, 63, 80, 84, 86 и 105 от 2006 г., бр. 25, 52, 53 и 109 от 2007 г., бр. 67 и 69 от 2008 г., бр. 23, 24, 42 и 93 от 2009 г., бр. 43 и 101 от 2010 г., бр. 57 и 77 от 2011 г., бр. 21, 94 и 103 от 2012 г., бр. 109 от 2013 г., бр. 34, 61, 62, 95 и 102 от 2015 г., бр. 33, 42, 62 и 76 от 2016 г., бр. 62, 91 и 95 от 2017 г., бр. 7, 15, 20, 24 и 77 от 2018 г., бр. 17, 83, 94 и 102 от 2019 г., бр. 26, 28 и 64 от 2020 г., бр. 12 и 21 от 2021 г., бр. 16, 25 и 51 от 2022 г. и бр. 8, 65 и 84 от 2023 г.) в чл. 2, ал. 1 думите „поддепозитар на държавни ценни книжа“ се заменят с „лицата по чл. 35, ал. 3, т. 1 – 4 и т. 6 предложение второ от Закона за държавния дълг, участници в системата по чл. 35, ал. 1, т. 2 от същия закон“.

§ 7. В Закона за особените залози (обн., ДВ, бр. 100 от 1996 г.; изм., бр. 86 от 1997 г., бр. 42 от 1999 г., бр. 19 и 58 от 2003 г., бр. 34 и 43 от 2005 г., бр. 30, 34 и 80 от 2006 г., бр. 53, 59 и 108 от 2007 г., бр. 100 от 2008 г., бр. 24 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 38 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 107 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 50 и 105 от 2016 г., бр. 62 от 2017 г., бр. 65 от 2018 г., бр. 83 и 102 от 2019 г., бр. 8 от 2022 г. и бр. 64 и 66 от 2023 г.) в чл. 18, ал. 4, изречение първо думите „чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за държавния дълг“ се заменят с „чл. 35, ал. 1, т. 2, буква „а“ от Закона за държавния дълг“, а думите „чл. 35, ал. 4 от същия закон“ се заменят с „чл. 35, ал. 5 от същия закон“.

§ 8. В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон:

1. министърът на финансите издава наредбата по чл. 16а, ал. 4;

2. министърът на финансите и Българската народна банка привеждат в съответствие със закона наредбите по чл. 36, ал. 1 и ал. 2;
3. Българската народна банка привежда в съответствие със закона наредбата по чл. 36, ал. 3.